

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
ZÁŘÍ 2016

Start nového školního roku a
změny financování

ÚVODNÍ SLOVO MINISTRYNĚ

Již čtvrté číslo ministerského Zpravodaje.

1

PROČ CHCEME MĚNIT STÁVAJÍCÍ SYSTÉM?

Změnila se nejen struktura škol, oborů vzdělání, demografie, ale i hustota osídlení jednotlivých regionů.

2 - 3

V ČEM SPOČÍVAJÍ HLAVNÍ ZMĚNY?

Pro školy a pro školní družiny bude normativní financování ze strany krajských úřadů „přeneseno“ na centrální úroveň (MŠMT).

4 - 6

ZMĚNY FINANCOVÁNÍ OČIMA ŘEDITELKY STŘEDNÍ ŠKOLY

Dnes již dost ohraná písnička s občasným motivem nové melodie.

7 - 8

ŠKOLSKÉ ODBORY: JDE NÁM HLAVNĚ O SYSTÉM

ČMOS pracovníků školství dlouhodobě usiluje o změny ve financování regionálního školství.

9

NOVINKY V NOVÉM ŠKOLNÍM ROCE

Od 1. září roku 2016 se zvyšují platy pedagogických pracovníků o 8 %.

10 - 11

ÚVODNÍ SLOVO MINISTRYNĚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

vítám Vás v novém školním roce. Věřím, že bude plný krásných zážitků a společné motivace. Hned na jeho úvodu bychom Vás rádi seznámili s velmi důležitým tématem. Tím je změna financování regionálního školství.

Na změnu financování regionálního školství čeká česká učitelská veřejnost již dlouho. Přestože ji ministři školství slibují již minimálně deset let, žádný nenabídl realistický model a problémy s financováním se jen prohlubují. S tímto vědomím si tato vláda vetkla změny financování do programového prohlášení, které naplňují předložením návrhu změn do legislativního procesu.

Základem našeho návrhu je odklonění od financování na žáka, které v systému působí nespravedlnosti, k učitelům i žákům, neboť odvíjí odměňování učitelů od počtu žáků v dané škole, ačkoliv na tuto veličinu učitelé, ani ředitelé nemají zpravidla vliv. Dalším klíčovým aspektem reformy je přenesení normativního financování škol a školních družin z úrovně krajů na centrální úroveň ministerstva, což povede ke sjednocení normativů a větší transparentnosti poskytování finančních prostředků pro školy.

V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že žádný návrh změn financování regionálního školství nemůže předvídat všechny její důsledky. Nový systém financování bude průběžně vyhodnocován a upravován tak, aby se korigovaly všechny dnes jen těžko předvídatelné dopady. Je ale nejvyšší čas rozumně začít a s rozvahou pokračovat ve vyladování systému tak, aby podmínky pro vzdělávání na našich školách byly co nejlepší.

Úspěšný start nového školního roku přeje

Kateřina Valachová

ministřina školství, mládeže a tělovýchovy

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

PROČ CHCEME MĚNIT STÁVAJÍCÍ SYSTÉM?

Stávající systém financování regionálního školství, tj. normativní financování na dítě, žáka, studenta, je zakotven v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a bez větších změn tedy platí již 12 let. Za tuto dobu se změnila nejen struktura škol, oborů vzdělání, demografie, ale i hustota osídlení jednotlivých regionů. Tyto změny postupně odhalují **nedostatky současného systému**, z nichž za hlavní lze označit:

Při rozpisu prostředků státního rozpočtu do rozpočtů jednotlivých krajů nemůže MŠMT zohlednit důležitá objektivní specifika RgŠ ÚSC v jednotlivých krajích, která významně ovlivňují skutečnou potřebu finančních prostředků na vzdělávání a školské služby, zejména se jedná o:

rozdílnou velikostní strukturu mateřských a základních škol,

rozdílnou oborovou strukturu středního a vyššího odborného školství,

rozdílný procentní podíl ze školní populace zapojený do vzdělávání v ZUŠ,
nebo

rozdílnou finanční náročnost podpůrných opatření pro žáky se speciálními
vzdělávacími potřebami.

Při rozpisu prostředků státního rozpočtu ze strany krajských úřadů do rozpočtů jednotlivých škol a školských zařízení vznikají velké rozdíly ve výši krajských normativů, tj. rozdíly ve výši „státní“ finanční podpory na vzdělávání žáka ve stejném oboru vzdělání, mezi jednotlivými kraji. **Výše normativů není dlouhodobě předvídatelná** nejen ze strany škol jako příjemců finančních prostředků, ale ani ze strany ministerstva.

Systém nezohledňuje skutečný rozsah vzdělávání poskytovaný žákům konkrétní školou. Škola, která danému počtu žáků poskytne nižší objem pedagogické práce, než je objem předpokládaný v normativu, je pak systémem zvýhodněna a naopak škola, která by v zájmu kvality vzdělávání chtěla objem pedagogické práce zvýšit, je systémem výrazně limitována.

Systém nezohledňuje rozdílnou úroveň nárokových složek platů pedagogů v konkrétních školách:

tarifní platové stupně podle délky vykonávané praxe,

specializační příplatky,

do budoucna pak například nároky vyplývající z kariérního systému učitelů.

V oblasti „nepedagogické práce“ systém bez zřetelného důvodu zvýhodní školu s vyšší naplněností tříd oproti stejně zorganizované škole s naplněností tříd nižší.

V oblasti středního vzdělávání s maturitní zkouškou systém v řadě případů negativně působí na kvalitu i na ekonomickou efektivnost vzdělávání. Školy v zájmu získání žáků (a tedy prostředků státního rozpočtu) snižují nároky na kvalitu „na vstupu“ do vzdělávání a i žáky s velmi malou pravděpodobností úspěšnosti „na výstupu“ vzdělávání „drží“ ve vzdělávání co nejdéle.

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST
BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

V ČEM SPOČÍVAJÍ HLAVNÍ ZMĚNY?

Pro školy a pro školní družiny bude normativní financování ze strany krajských úřadů „přeneseno“ na centrální úroveň (MŠMT).

V MŠ, ZŠ a SŠ bude normativní financování nepedagogické práce „na žáka“ nahrazeno normativním financováním „na školu, na odloučené pracoviště a na třídu“ což mnohem objektivněji vyjadřuje reálnou potřebu zajištění obslužných činností konkrétních škol.

Naprosto zásadní změnu pak v navrhovaném řešení představuje zavedení zcela odlišného systému financování pedagogické práce v MŠ, v ZŠ, v SŠ a v konzervatořích a ve školních družinách (ŠD).

Pro obory vzdělání v těchto družinách škol a pro školní družinu bude závazným právním předpisem stanoven **maximální rozsah vzdělávání, nebo maximální rozsah přímé pedagogické činnosti hrazený ze státního rozpočtu**. Škole (školní družině) pak bude poskytnut objem finančních prostředků na skutečný počet jejích pedagogů, pokud hodinové vyjádření jejich úvazků (přímé pedagogické činnosti) nepřekročí stanovený maximální rozsah. Objem poskytnutých prostředků bude také respektovat reálné zařazení pedagogů školy nebo školní družiny do platových tříd a stupňů a normativně stanovenou úroveň ostatních nárokových a nenárokových složek platů.

Stávající systém financování RgŠ ÚSC prostřednictvím republikových a krajských normativů zůstane zachován **pouze pro financování vzdělávání a školských služeb poskytovaných školskými zařízeními s výjimkou školních družin**. Dojde však ke změně struktury republikových normativů. Dále z důvodu větší srovnatelnosti výše krajských normativů hodlá MŠMT stanovit personální standardy pro zajištění činností školských zařízení.

Stávající systém financování prostřednictvím normativů „na žáka“ zůstane prozatím zachován pro financování soukromých a církevních škol. U veřejných škol pro základní umělecké vzdělávání a u vyššího odborného vzdělávání pro pedagogické pracovníky.

CO PŘINESOU TYTO ZMĚNY ŠKOLÁM, ŘEDITELŮM A UČITELŮM?

odstranění nerovného postavení mezi kraji i školami a školskými zařízeními

zvýšení účinnosti státních prostředků tak, aby peníze vázaly na reálnou potřebu poskytovaného vzdělávání, ale zohlednily i platovou úroveň v jednotlivých školách

zvýšení transparentnosti poskytování finančních prostředků pro školy, a to jak pro ředitele, tak i pro pedagogy, ředitel i učitelé budou vědět, na co jim peníze přicházejí

předvídatelnost pro ředitele škol – bude zřejmé, s čím mohou školy a školská zařízení při splnění stanovených podmínek počítat

umožní financování nároků vyplývajících z kariérního systému učitelů bez toho, aby MŠMT vyhlášovalo další rozvojový program

větší možnost cílené realizace podpory prioritních zájmů státu v oblasti vzdělávání

motivace – nový systém přinese větší motivaci ke zvýšení kvality středního vzdělávání a spolupráci zejména v oblasti základního školství

V JAKÉ FÁZI SE ZMĚNA FINANCOVÁNÍ NACHÁZÍ?

Návrh změny promítlo MŠMT do návrhu zákona, kterým se mění zákon

č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, který byl v průběhu února a března tohoto roku předmětem meziresortního připomínkového řízení.

Konferenční vypořádání vznesených zásadních připomínek proběhlo na MŠMT dne 1. dubna 2016, akceptované připomínky byly do návrhu změny zákona zapracovány a návrh byl předložen k projednání vládě ČR.

V Legislativní radě vlády byla navržena novela školského zákona projednána bez zásadních rozporů dne 5. května 2016. Schválila ji také tripartita na svém zasedání 18. května. Novelu následně schválila i vláda a poslanci novelu podpořili v prvním čtení už na začátku prázdnin. Na její přípravě se v průběhu celého uplynulého roku podílely všechny odborné asociace a zároveň vybraní ředitelé všech částí školské soustavy.

Předpokládaná účinnost navržených změn: 1. 1. 2019

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST
BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

ZMĚNY FINANCOVÁNÍ OČIMA ŘEDITELKY STŘEDNÍ ŠKOLY

Změny financování. Dnes již dost ohraná písnička s občasným motivem nové melodie. Proces, vyvolávající u některých zainteresovaných střízlivé nadšení (protože současný stav je opravdu neúnosný), u jiných skepsi a beznaděj (protože od úřednického stolu v posledních letech opravdu nepřišlo nic praktického a závratného).

První vlna reformy, která se zdvihla za pana ministra Dobeše, přinesla nadšení prostupující celým spektrem vzdělávacích institucí. Tomuto nadšení bylo vzápětí surově nafackováno – když se objevila první konkrétní čísla. Reforma zplihla. Druhá vlna za pana ministra Fialy byla spíše nesmělá a nenápadná ... a hlavně měla naprosto stejný průběh: nadšení a facka, čísla Fialova ještě horší než čísla Dobešova.

Razantní nástup pana ministra Chládky obnovil myšlenku změny financování a přinesl do ní diskusní kulatý stůl. Konečně mohli zástupci vzdělávacích institucí a asociací pojmenovat realitu a někdo jim naslouchal. Ovšem zpočátku pouze naslouchal, teprve o mnoho později akceptoval názory z terénu. Štafetu kulatých stolů převzala paní ministryně Valachová, z kulatých stolů se staly hranaté, jednání se zklidnila a začalo se mluvit méně o idejích a více věcně.

Ovšem, co se vleče, neuteče. Klopýtavě přišli tvůrci návrhů změn na myšlenku, že v našem vzdělávacím systému existují rámcové vzdělávací programy, a že by tedy bylo žádoucí platit vzdělávání podle nich. Ještě namáhavější bylo akceptovat, že existují povinné školní vzdělávací programy, které si školy vytvořily sice podle rámcových programů, ale dle pokynu přímo na míru svým podmínkám, a které by tedy bylo potřeba zafinancovat. A školní vzdělávací programy díky svým místním specifikům způsobují takovou různost vzdělávání kraj od kraje, škola od školy, že je téměř nemožné centrálně podchytit veškerou práci, která by měla být zaplacená.

Tabulky, které jsou předkládány, jsou plné čísel, někdy i zbytečných, snad proto, aby jim málokdo rozuměl. Ale diskutuje se s terénem. To považuji za velmi dobré. Bez konkrétní znalosti prostředí není možné udělat dobře kvalitní změny financování. Bez konkrétních poznatků ze škol by změna byla opět jen úřednickou fackou ...

Čísla, lepší než v minulosti, se dávají k posouzení asociací, respektují se připomínky. Odchytky od průměru se řeší. Oblasti financování se konkretizují. Je čas na zvážení smysluplnosti každé změny, na připomínky, na zvážení a zapracování připomínek. Řeší se specifika vertikálně i horizontálně, řeší se do podrobností financování po oborech i po jednotlivých stupních vzdělávací soustavy. Řeší se okrajové drobnosti, které jsou ale pro školy nesmírně důležité – víceoborové třídy, málopočetné obory, obory vyžadující menší počet žáků ve třídách nebo ve skupinách, snad i různost zaměření ve školních vzdělávacích programech. Konečně se řeší naprosto prakticky i potřebnost nepedagogických pracovníků a možnosti jejich zaplacení.

Do finančně-reformního procesu, který v tuto chvíli vypadá velmi dobře a velmi slibně pro budoucnost vzdělávání v ČR, ovšem občas narazí souvislost, která by ho ještě mohla pokřivit – nepovedený kariérní řád, budoucí podoba maturity pro odborné vzdělávání nesmyslně postavená a vyžadující úpravy školních vzdělávacích programů, které půjdou proti odbornosti, a z mého pohledu ne úplně šťastně nastavená inkluze ... Jaké další hrůzy přinesou „světlé zítřky“?

Jana Porvichová

ředitelka Střední školy umělecké a řemeslné

Vypadá to, že v otázce změn financování zatím vítězí rozum. Bude vítězit i nadále? A nesmělá otázka na závěr – nemohl by rozum vítězit i v těch ostatních kritických oblastech vzdělávání?

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST
BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

ŠKOLSKÉ ODBORY: JDE NÁM HLAVNĚ O SYSTÉM

ČMOS pracovníků školství dlouhodobě usiluje o změny ve financování regionálního školství. Jde nám především o systém, který školám a školským zařízením poskytne stabilní a předvídatelné finanční prostředí. Očekáváme, že realizace navrhovaných změn povede k odstranění neodůvodněných rozdílů v odměňování pedagogických i nepedagogických zaměstnanců v regionálním školství a dosahovaný plat bude záviset výlučně na složitosti a namáhavosti práce, obtížnosti pracovních podmínek a dosahovaných výsledcích. Všechny předchozí reformy financování mimo jiné shořely na předpokladu nulového požadavku na státní rozpočet. Nyní přichází ministerstvo s požadavkem na dostatečné finanční zajištění změn ve financování regionálního školství. Pro zástupce zaměstnanců je to zásadní podmínka úspěšné realizace nového financování, které podporujeme. Bude to také východisko pro průhledné financování nejen podpůrných opatření určených žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, ale významné i pro nastartování změn spojených s kariérním systémem. Tyto probíhající nebo připravované změny úzce se změnou financováním souvisí a jsou propojené. Nelze asi v současnosti odstínit všechny pochybnosti, které různí aktéři ve vzdělávání přinášejí. Avšak normativní metoda se také „ladila“ určitou dobu, splnila svůj účel a je potřeba hledat nové řešení.

František Dobšík

předseda Českomoravského odborového svazu školství

NOVINKY V NOVÉM ŠKOLNÍM ROCE

Od 1. září roku 2015 se **zvyšují platy pedagogických pracovníků** o 8 % (6 % tarifní platy, 2 % nenárokové složky) a **nepedagogických pracovníků** o 6 % (4 %, 2 %). Školy finanční prostředky obdrží prostřednictvím rozvojového programu, který bude rozdělen na dvě splátky - první zohlední stavy pracovníků v roce 2015 a druhá stavy v roce 2016. Cílem je maximálně zajistit, aby peníze doputovaly přímo do škol. Učitelé s praxí do šesti let si v tarifu a ve své 11. a 12. třídě měli přilepšit zhruba o 1300 korun. Ti, kteří vyučují přes šest let, dostanou 1500 až 1600 korun měsíčně navíc

Nově se zavádí jednotná **přijímací zkouška** spočívající v testech z českého jazyka a literatury a matematiky pro všechny střední školy ukončované maturitou s výjimkou oborů vzdělání s talentovou zkouškou. U sportovních gymnázií má jednotná zkouška váhu 40 %, u ostatních oborů 60 %. Nová pravidla spočívající v jednotné přijímací zkoušce z českého jazyka a literatury a z matematiky při přijímacím řízení do většiny oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou budou účinná od 1. září 2016 a použijí se poprvé při přijímacím řízení ve školním roce 2016/2017. Žáci, kteří konali jednotnou přijímací zkoušku, tak nastoupí do školního roku 2017/2018.

Umožňuje se **individuální vzdělávání žáka i na druhém stupni** základní školy. Osoba, která bude takového žáka vzdělávat, musí získat vysokoškolské vzdělání.

Lesní mateřské školy budou moci být zapsány do školského rejstříku. Jejich specifikem je, že nemají budovu, nýbrž zázemí, které slouží pouze k příležitostnému pobytu a které nesmí být stavbou. Vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorách.

Sjednotí se **systém hodnocení maturitních písemných prací** z českého a cizího jazyka, posuzovat je budou anonymní externí hodnotitelé poprvé od školního roku 2016/2017.

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST
BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

ŠKOLA PRO BUDOUCNOST BUDOUCNOST PRO ŠKOLU

Dochází k úpravě pravidel vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. **Zavádí se systém podpůrných opatření a jejich financování.** Podpůrná opatření se systematicky katalogizují, zpřesňují se pravidla přiznávání podpůrných opatření, s důrazem na kvalitní diagnostiku, spolupráci rodičů, poradenských zařízení a škol a na dostupnost revizních nástrojů a vytvářejí se pojistky proti zneužívání podpůrných opatření. Rozpis finančních prostředků pro školy prostřednictvím republikových normativů se upravuje s ohledem na počet dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a jim poskytovaná podpůrná opatření. *(Pozor! Toto ale pochází již z minulé novely školského zákona provedené zákonem č. 82/2015 Sb.)*

Vypracovalo Oddělení vnějších vztahů a komunikace MŠMT

